

Skolen og samfundet 1976–1977

Af ELLEN NØRGAARD

A. FOLKESKOLEN

Den nye skolelovs ikrafttræden 1/8-76 fylder allerede stor plads i dagspressens spalter fra april 1976. Diskussionen er bred og spænder fra drøftelser over valg af fag – hvor de kreative bliver sorteper, Ålborg Stiftstidende 29/4, til Berlingske Tidendes offentliggørelse af Gallups undersøgelse, der viser, at af de forældre, der havde kendskab til principperne i den nye folkeskolelov – og ikke danske forældre, som refereret i enkelte aviser – ønskede flertallet en delt skole (17/4), og til BTs angreb der gik ud på, at loven ville virke fordummende, og barnet måtte vælge sit fremtidige job i 12 års alderen. UM (undervisningsminister Ritt Bjerregaard) svarede i en vis udstrækning på disse indlæg. Hun sagde f. eks. i Politiken 15/5 vedrørende valgfagene, at det var vigtigt, at børnene lærer at vælge. Og i Aktuelt 31/7 at de væsentligste forhold i den nye lov var at en ordning blev prøvet, der var tilpasset den enkelte elevs ønsker og muligheder, at skolen i højere grad end tidligere vil blive åbnet for samfundet, og at man i stort omfang får en udelt skole. – Skole og Samfund kunne dog i nr. 8 oplyse, at kun 13 af landets 1100 skoler undlader at kursusdele i noget fag, 21 undlader at kursusdele i enkelte fag. –

Fra august, ved skolens start, forstærkes debatten. Aktuelt spørger, om de frie fagvalg vil gøre skolen til en sort »Knokleskole«, 18/8; Fyns Amts Avis, om det vil give eleven mulighed for kontakt med hans særlige interesser, 1/8; Bornholmeren, om det er forældrene, der vil foretage valgene, 3/8; og Aktuelt refererer 7/8 en undersøgelse, der viser, at det er kommunens økonomiske niveau og investeringsvilje, der bestemmer, hvilke fag eleverne får tilbudt. Endelig spørges der i Aktuelt 3/8 og i Politiken 8/8, om det er rigtigt at isolere børnene i 10–12 år. Desuden er der flere generelle kommentarer, som f. eks. Information der skriver, at den nye lov er »ideologisk og politisk en kuldebølge«. Og i Politikens kronik 9/8 hævdes af Ole Warming m. fl., at skal lovens intentioner gennemføres, forudsætter det en ændring af undervisningspraksis til en mere åben pædagogik.

Meningerne om den nye lov er således mange. Diskussionen i forbindelse med folkeskolens karakterer og de forskellige vejledende undervisningsvejledninger tilspidsede debatten yderligere, se det følgende, og i september udtaler tidligere undervisningsminister Tove Nielsen, at ministerens magt burde beskæres. Hun udsender cirkulærer uden at søge samråd med Folketingets Undervisningsudvalg. Tove Nielsen fastholder, at hun blev støttet af de andre borgerlige partier. Ifølge Information 5/11 og 8/11 bebudede Erhard Jakobsen en kampagne mod folkeskoleloven og hævdede, at Folketingets Uddannelsesudvalg burde have direkte indflydelse på undervisningens indhold og form.

I den sidste valgudsendelse inden valget i februar 1977 udtalte Erhard Jakobsen i fjernsynet, at en 9. klasse i Albertslund havde beskæftiget sig med emnet revolution i et halvt år, og han giver den nye folkeskolelov skylden for elevernes manglende færdigheder i dansk og regning. Erhard Jakobsens udtalelser udløser stærke reaktioner. Mest citeret bliver Hilmar Baunsgaards bemærkning om, at det er opsigtsvækkende, at en kun få måneder gammel lov kan få skylden. DLFs formand Jørgen Jensen finder udtalelsen vanvittig, sørgelig og billig, Land og Folk 26/2-77. Oplysningernes ophavsmand føler sig misbrugt, og skolenævn, lærere og elever i Albertslund kan bevise, at Erhard Jakobsen havde talt usandt. Erhard Jakobsen fastholder dog sin kritik af folkeskolen, og at hans dokumentation var i orden, Aktuelt 14/3. Information kunne 18/3 og 22/3 oplyse, at de borgerlige partier ikke kunne blive enige om ændringerne af skoleloven. Fremskridtspartiet og Centrumsdemokraterne fandt ikke Det konservative Folkepartis ændringsforslag vidtgående nok. DLFs formand udtaler 13/3 til Fyns Tidende, at folkeskolen trænger til ro. Vi er vant til kritik, men det er bittert, når den bliver så usaglig som under valgkampen.

Fagene

I tillæg til den mere generelle debat om folkeskoleloven opstod der også en ret omfattende debat i forbindelse med de enkelte fag. Først og fremmest i forbindelse med det nye fag samtidsorientering, men også i forbindelse med kristendomskundskab og seksualundervisning. Der vil i det følgende blive gjort kort rede for debatten i forbindelse med disse fag. Debatten om kristendomsundervisningens indhold var

allerede i gang i april. Desuden beklagede Kristeligt Dagblad 14/4, at der kun kunne blive 1 time om ugen til kristendomskundskab, og Politiken påpeger, at der i religionstimen skulle undervises i andre livsanskuelser, bl. a. marxismen. Religionsundervisningens nye formand, Torben Rechendorff, påpeger at faget ifølge den nye undervisningsvejledning var helt på linje med skolens øvrige fag, og at han derfor ikke kan støtte den »alternative undervisningsvejledning«, der går ind for en evangelisk-luthersk kristendomsundervisning, Kristeligt Dagblad 14. og 25/6. Dette synspunkt fastholdt TR i den følgende debat. Det ændrede formål for skolens kristendomsundervisning medførte imidlertid, at det må blive kirkens opgave at varetage kristendomsundervisningen – og dette medfører, at konfirmationsundervisningen blev vigtigere end tidligere. Ifølge Politiken 22/7 protesterede 4 præster i Langå mod den måde, hvorpå konfirmationsundervisningen dér er tilrettelagt. UM vil i samarbejde med kirkeministeriet udsende et cirkulære om, at der skal tages hensyn til denne undervisning. Debatten om kristendomsundervisningen blusser op igen i november, da det viser sig, at en 8. klasse i Nykøbing er fritaget for kristendomsundervisning, og forældrene har skrevet under på, at børnene ville blive undervist hjemme. Kristeligt Dagblad kunne 10/12 oplyse, at UM i et samråd med Folketingets Uddannelsesudvalg har påpeget, at myndighederne ingen muligheder har for at kontrollere, hvorvidt forældrene overholder deres erklæring om at hjemmeundervise de børn, der er fritaget fra kristendomsundervisning. 10/3 kan Jyllandsposten og Kristeligt Dagblad oplyse, at et cirkulære er på vej, der vil forhindre, at klasser samlede fritages fra kristendomsundervisning. Der lå ingen demonstration mod faget bag klassens fritagelse i Nykøbing. De var alle med undtagelse af én blevet konfirmeret.

Et andet emne der diskuteres meget, er seksualundervisning, fremkaldt af at den sag mod den danske stat, der af en gruppe forældre indankedes for menneskerettighedsdomstolen i Strassbourg, bliver taget op til dom. Den danske stat blev ifølge dagspressen 8/12 frifundet. Den har med denne integrerede seksualundervisning ikke krænket menneskerettighederne. Men staten er ansvarlig for, at undervisningen er objektiv og kritisk. Familierne, der anlagde sagen, kommenterer; den ene siger bl. a., at kampen, om hvem der skal påvirke børnene, vil fortsætte. Dagspressen kommenterer også sagen, bl. a. skriver Jyllandspo-

sten 9/12 en leder med overskriften »Integreret umoral«. Og UM siger 9/12 til Kristeligt Dagblad, at der nu forhåbentlig kan blive ro om emnet.

Der er desuden en vis debat om fagene historie og arbejdskendskab. En række indsendere beklager, at historie bliver valgfag, og Lise Togeby skriver i Kristeligt Dagblad 4/12 om faget, der døde af slinger i formålsparagraffen. Arbejdskendskab omtales overvejende positivt. Blot beklager SID, at det er valgfrit, Politiken 11/1. Jyllandsposten kan imidlertid oplyse 22/8, at kun ca. 2500 af 75000 har valgt faget, og at 100 kommuner ikke har tilbudt det som valgfag. Endelig diskuteres brugen af lommeregnerne i undervisningen til stadighed, og det påpeges også til stadighed, at eleverne ikke kan stave.

Et spørgsmål, der er nær beslægtet med spørgsmålet om fagenes indhold, er spørgsmålet om skolebøgernes tendens. I september opstod en debat om landscentralen for undervisningsmidler. Forlagsdirektør Ole Wivel hævdede i en artikel i Berlingske Tidende 9/9 og 10/9, at centralen ikke som ifølge loven kun registrerer undervisningsmateriale, men også foretager kvalitetsbedømmelse. Arbejdsmarkedets parter diskuterer i Århus indoktrineringsspørgsmålet i Folkeskolen og er ifølge Århus Stiftstidende 10/19 enige om, at undervisningen først og fremmest bør være engagerende og alsidig. SID udtaler til Politiken 9/12, at skolebøgerne stadig er fulde af fejl om arbejderbevægelsen. Politiken kan 10/10 oplyse, at undervisningsministeriet planlægger at ned sætte et udvalg, der skal undersøge, om danske skolebøger kolporterer en ensidig og forældet opfattelse af samfundsforholdene.

SID udarbejder ifølge Politiken og Information 11/1 et debatoplæg, hvori skolebøgernes ensidighed påpeges, og det foreslås, at lærerne skal have et års erhvervsarbejde. Undervisningsministeriet skal overtage udsendelserne i skole-TV og voksenundervisning. Ministeren bliver derved den ansvarlige for udsendelsernes indhold. Ministeriet skal bestille programmerne hos DR, der skal yde teknik og programfolk. (Berlingske Tidende 1/4 1976).

Samtidsorientering

Samtidsorientering er så absolut det af folkeskolens fag, der bliver mest diskuteret i dagspresse og fagblade det foregående år. Og denne debat er nærmest kaotisk. I det følgende vil dens forløb blive skitseret. Faget

Samtidsorientering er nyt med den nye skolelov. Det skal erstatte fagene historie, geografi og biologi, der bliver valgfri, og er obligatorisk for 8., 9. og 10. klassetrin. UM ændrede i efteråret 1975 den formålsformulering, der var udarbejdet for faget af folkeskolens læseplansudvalg. Fra at lægge vægt på fagets metode, skal vægten lægges på fagets indhold. Formålet med undervisningen er bl. a., at eleven skal få indblik i væsentlige lokale, nationale og globale samtidsproblemer. Fagets læseplan skal udarbejdes af en arbejdsgruppe, der har dr. pæd. Gunhild Nissen som formand. Ændringen medførte, at læseplanen blev forsinket, og skolen rykker for planer eller laver egne planer, Berlingske T. 7/4 og 26/6. Forslaget til ny undervisningsvejledning bliver refereret i dagspressen i april 1976, (Berl. T. 7/4, Politiken 6/4 og Jyllandsposten 18/4). Ifølge disse skal undervisningen i faget gøre eleverne i stand til at finde de politiske veje, der svarer til hans eller hendes interesser eller synspunkter eller mål. Interesses modsætningerne og klassedelingen i samfundet skal ikke tilsløres. Og der skal tales åbent om strejker, lockouter og konflikter. I Week-end Avisen bliver forslaget omtalt som ensidigt, uklart, alt for ambitiøst, men dygtigt . . . måske opfylder det ikke Folketingets krav om alsidighed. Ifølge Berl. Tid. 9/6 og Information 17/6 og Skole og Samfund nr. 8, finder DLF og Uddannelsesrådet for Grundskolen dette forslag ikke anvendeligt. Det indeholder for mange omstridte udtryk og vil give mulighed for indoktrinering. Disse instanser fjerner f. eks. ordet sociale klasser, fordi det var værdiladet, og erstatter det med grupper i samfundet. DLFs konsulent hævder, at med ændringerne bliver vægten flyttet fra det politiske og økonomiske til det økologiske, geografiske og historiske. Ministeren fulgte ændringsforslagene. Ændringerne medfører imidlertid yderligere forsinkelser. Undervisningsministeriet udsender 14/7 et cirkulære om, at de gamle undervisningsvejledninger i historie, geografi, biologi og orientering kan bruges i skoleåret 76/77 (Information 21/8). Berlingske Tidende skriver om planlægningsrod 8/8 og Århus Stiftstidende om at faget er tabt på gulvet, 6/8.

Den ændrede undervisningsvejledning bliver udsendt 27/7, og pressen er stadig kritisk, f. eks. skriver Berlingske Tidende 22/8, at skal »dette fag og dets arme lærere reddes fra den værste indoktrineringsfare, folkeskolen har været udsat for, kan det kun ske ved lokal indsats på den enkelte skole«. Ritt Bjerregaard udtaler, at det er kommunerne, der har ansvaret for faget. Læseplanen er kun vejledende, Ber-

lingske Tidende 11/11. Ålborgs skoledirektør siger til Ålborg Stiftstidende 12/11, at det er forældrene, der skal bestemme, hvad undervisningen skal indeholde i dette fag; forældrevalgte skolenævnmedlemmer skal skitsere, hvad faget bør indeholde. Og Gunhild Nissen siger på Skole og Samfunds kursus på Askov, at faget er politisk, og skal dets intentioner lykkes, må forældre og lærere samarbejde. Undervisningen bør tage sit udgangspunkt i elevens iagttagelser og oplevelser. Faget har ikke noget basisfag at støtte sig til, så det er læreren, der må få faget til at hænge sammen, Skole og Samfund nr. 8 1976. En omfattende videreuddannelsesvirksomhed bliver igangsat på DLH fra efteråret 1976, bl. a. Berlingske Tidende 13/8, 26/8 og 7/10. Denne efteruddannelse afføder en diskussion mellem DLH og Københavns Universitet, der også gerne vil lave kurser i samfundsorientering, videreuddannelse af folkeskolens lærere, Berlingske Tidende 6/8, 29/9 og 17/9 og Information 14/8.

Folkeskolens karakterskala

Et af de centrale spørgsmål i forbindelse med den nye folkeskolelovs ikrafttræden er, hvorvidt dens intentioner var forenelige med 13-skalaen. Folketinget drøfter spørgsmålet i april, og flertallet finder, at 13-skalaen er i overensstemmelse med reformen. Regeringen led et lille, men ubehageligt nederlag, Berlingske Tidende 30/4-76. Kort efter fremlægger Uddannelsesrådet for Grundskolen sine overvejelser vedrørende karakterer; det foreslår en ny karakterskala, 5, eller 7 trins, der er målrelateret og ikke som 13-skalaen normrelateret, og helst som bogstaver, så et gennemsnit ikke kunne udregnes. Politiken 22/6 og Week-end avisen 25/6. Dette forslag udløser en heftig debat, i hvilken Kaj Spelling bl. a. siger til Århus Stiftstidende 13/6, at folkeskolen ikke skal sortere og klassificere eleverne, og derfor hører eksamen og karakterer ikke hjemme i folkeskolen. Folketingets Uddannelsesudvalg pålægger, ifølge Berlingske Tidende og Politiken 2/9 UM at følge beslutningen om, at 13-skalaen skal bevares, og ifølge Berlingske Tidende skal en bekendtgørelse udsendes om, at 13-skalaen skal bruges uændret, bortset fra reglerne om bestået; ingen skal kunne dumpe i folkeskolen. Til trods herfor var der stadig uklarhed om brugen af 13-skalaen på 1.-7. klassetrin. Imens denne debat foregår, udtaler DLFs for-

mand flere gange, at foreningen foretrækker en ny karakterskala, f. eks. Jyllandsposten 30/4-76. Og Politiken omtaler 16/9 en undersøgelse, foretaget blandt 7000 københavnske skolebørn, der viser, at karakterer ikke bliver givet retfærdigt, drenge bliver f. eks. tit bedømt hårdere end piger. Undersøgelsen var foretaget af cand. psych. Sv. Aage Nielsen.

Folkeskolens specialundervisning

Skole og Samfund afholder 22/5-1976 et møde om flytningen af sær-forsorgens elever til Undervisningsministeriet med repræsentanterne fra foreningerne for handicappede børn. Kontorchef i Socialministeriet Ole Asmussen indleder og siger bl. a., at man ikke forestiller sig, at svært handicappede kan undervises i almindelige skoler, men i centre der skal tilpasses folkeskolen. Skole og Samfund nr. 6, 1976. Aktuelt hævdede 20/7, at de handicappede er særlig udsat for vold og psykisk terror i skolen.

DLF vedtager på kongressen i september en resolution om, at foreningen tilslutter sig bestræbelserne på at inddrage handicappede elever, forudsat at det er til gavn for eleven. Inddragelsen forudsætter desuden, at ressourcerne følger eleven. Berlingske Tidende 6/11 og Kristeligt Dagblad 9/11. Kristeligt Dagblad kan 1/3 og 22/3-77 oplyse, at planlægningen af integrering af åndssvage i folkeskolen fra 1/1-79 er begyndt. Der er tale om 4000 børn under åndssvageforsorgen og 1000 under særfor sorgen.

Berlingske Tidende 20/7-76 refererer en undersøgelse vedrørende de læseretardedede, foretaget af Statens Ordblindeinstitut, der viser, at 80 % af de ordblinde kan fortsætte i normalklassen, efter specialundervisningen er afsluttet. Politiken oplyser 9/10, at Landsforeningen af Læsepædagoger er bange for, at de læsesvage med de fremherskende integreringsbe stræbelser vil komme i klemme mellem fremskridt og sparekniv.

Endelig oplyser Politiken 13/3, at flere og flere får specialundervisning. 13-14 % af timerne i folkeskolen er specialundervisningstimer. Antallet af timer veksler stærkt fra kommune til kommune. Adfærdsvanskeligheder og læsebesvær er de fremherskende problemer, og undervisning gives særlig i fagene dansk, regning og engelsk, efter at dette fag er blevet obligatorisk.

Børnene

En række provinsaviser oplyste i september-oktober, at 8. klasser ønskede flere timer, f. eks. Fyns Amts Avis 22/10. Og Politiken meddeler 18/12, at LOE går ind for dette krav. Dette krav fastholdes, og 16. og 17/3 strejker mange skoleelever i København og i provinsen for flere timer. I København bliver antallet anslået til 50.000. Strejkerne resulterer i politiske forhandlinger; der er flertal for, at antallet skematimer skal udvides fra 30–34 for 8., 9. og 10. klasse. Information 11/3 oplyser, at en time mere om ugen ville give 1500 nye lærerstillinger og 16/3 oplyses at elevernes undervisningstid er skåret ned med 20 % siden 1960.

Politiken har i september en række artikler om vold og mobbing i skolen. Diskussionen udsprang af en sag på Fyn, hvor børn måtte fjernes fra skolen p.g. a. drilleri.

Lærerne

I forbindelse med diskussionen om »Berufsverbot« i Danmark udtaler DLFs formand Jørgen Jensen på lærernes årskongres, at foreningen vil slå hårdt til mod politisk sindelagskontrol, Berlingske Tidende 5/11.

DLF har blokeret lærerstillingerne på Grønland, og lærermanglen er ved at blive katastrofal. DLFs formand siger til Jyllandsposten 2/12, at når danske lærere ikke søger til Grønland, er det, fordi reallønnen på de lavere løntrin dér er lavere, og fordi lærerne mangler tilbagegangssikkerhed. Den grønlandske folketingsmand Otto Stenholt udtaler, at han vil anbefale grønlandsministeren at fastholde lønudjævningspolitikken. DLF mener 12/3-77, at problemet kan løses med en regel om åremålsansættelse kombineret med en regel om længere tjenestefrihed fra Danmark.

Ifølge Kristeligt Dagblad 4/4 skal det grønlandske landsråd drøfte et forslag om planlægning af lærerbehovet på Grønland i en 15-årig periode og et forslag om ændringer af den grønlandske læreruddannelse.

Tilsynet

I forbindelse med den nye folkeskolelovs ikrafttræden blev det i dagspressen drøftet, hvorvidt forældreindflydelsen stadig var begrænset til

skolenævnet, eller om formålsformuleringen kan have en bredere fortolkning, f. eks. Fyns Amts Avis 5/4, 1976.

Fra 1/8 træder cirkulære af 23/3 i kraft vedrørende skolens tilsyn med eleverne. Heri fastslås, at medens skolenævnet har tilsynet med skolens virksomhed, påhviler den umiddelbare administration og det umiddelbare tilsyn med eleverne skolelederne og lærerne. Det enkelte skolenævn skal godkende retningslinjer for dette tilsyn.

B. DE 16–19-ÅRIGES UDDANNELSE

UM svarer 25/4-76 i Week-end Avisen Svend Hougaard, der har kritiseret regeringens forslag til principbeslutning for et 10–12-årigt uddannelsesforløb. Forslaget er med vilje løst formuleret, fordi det skal være fleksibelt, – der skal ikke indføres en ensrettet enhedsskole. Lovforslaget, der var til 1. behandling i januar 1976, bliver drøftet i folketinget i december 1976, og der er da ikke flertal for en samordning af uddannelserne for 10.–12. uddannelsesår.

EFG

EFG-uddannelserne har eksisteret på forsøgsbasis siden 1972. Der er i de forløbne år diskussion om elevernes godtgørelse under uddannelsesforløbet. I juni 1976 ophæver Folketinget godtgørelsesbestemmelsen fra forsøgsloven, og det betyder, at elever, der begynder deres uddannelse 1/8 eller senere, ikke modtager løn ud over uddannelsesstøtte i det første uddannelsesår. Uddannelse 5, 1977. Under forsøgsperioden har det desuden været vanskeligt at fremskaffe det tilstrækkelige antal praktikpladser. Forsøgsordningen skal gøres permanent, og efter lange forhandlinger med erhvervslivets organisationer fremsætter regeringen et lovforslag i Folketinget 28/3-77. De problemer, erhvervslivets organisationer har skullet blive enige om, er spørgsmålet om uddannelsens styring. Ifølge lovforslaget skal den styres af et erhvervsuddannelsesråd, hvor 14 af de 17 medlemmer udpeges af arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationerne, halvdelen af hver. Desuden er der spørgsmålet om løn i uddannelsesperioden. Ifølge forslaget skal eleven klare første uddannelsesår selv, og så skal virksomhederne betale løn i de følgende år. Dette beløb vil helt eller delvis blive refunderet, og til denne refusions-

kasse skal alle arbejdsgivere yde bidrag. Tilvejebringelse af det tilstrækkelige antal praktikpladser erkendes at være et problem. *Gymnasieskolen* nr. 12, 1976 og *Uddannelse* 1977, nr. 5.

Gymnasieskolen

Bladet *Gymnasieskolen* fastslår i nr. 8 1976, at der vil langt fra være stillinger til alle de nye kandidater. Og i nr. 12, at kandidater, der er blevet medlemmer i deres pædagogikumperiode, skal beholde dette. Endelig kan formanden for GL, Kurt Stolt, ved nytårsskiftet meddele, at der er 3500 arbejdsløse medlemmer i AC, og af disse var 678 magistre; antallet ledige magistre regnes med at ville stige med ca. 800 pr. år i den nærmeste tid, *Gymnasieskolen* nr. 1, 1977. En række lokale aviser kan i april-maj 1976 melde om lille stigning i antallet af ansøgere til gymnasiet og HF. Sidst i maj fremlagde UM et forslag om fri adgang til gymnasiet; forslaget blev forkastet. *Politiken* 27/5 og *Uddannelse* nr. 5/76.

Spørgsmålet om adgangskriterierne til gymnasiet diskuteres meget i dagspressen i de følgende måneder. Ifølge *Skive Folkeblad* protesterede eleverne i gymnasiet og HF i Skive mod adgangsbegrænsning, da det ville medføre karakterræs. *Information* gav 28/12 udtryk for samme synspunkt. Desuden vil adgangsbetingelser virke akademiserende på folkeskolen. Forslaget om fri adgang til gymnasiet blev genfremsat og behandlet i Folketinget 10/11. Venstre, der gik ind for en stramning af adgangen, stod langt fra Socialdemokratiet, og et kompromisforslag blev fremsat af RV, ifølge hvilket eleven bl. a. ikke skulle have valgt udvidet kursus for at komme i gymnasiet. *Berlingske Tiden* 11/11 og *Gymnasieskolen* nr. 22/76. Um udtaler på Fyn, at fri adgang til gymnasiet ikke vil sænke gymnasiets niveau, *Fyns Amts Avis* 25/1. Ifølge *Information* mener foreningen *Skole og Samfund*, at det er forældrene i samråd med elev og med skole, der skal afgøre, om eleven skal i gymnasiet. *Politiken* hævder 5/2-77, at tusindvis af gymnasieelever er kommet i klemme, fordi de p.g.a. usikkerheden om adgangsbetingelserne til gymnasiet ikke vidste, hvilke fag de skulle vælge. UM siger 6/3 til *Jyllandsposten*, at hun håber at få vedtaget en lov om adgang til gymnasiet inden ferien.

Det frie Gymnasium er fra 1/8 flyttet til Birkerød, og der arbejdes

ifølge Kolding Avis og Horsens Folkeblad 5/8 på at få oprettet et kristent gymnasium i Lunderskov.

Administrativ medhjælper i undervisningsministeriet Niels Gullberg-Hansen udtaler til Gymnasieskolen nr. 18, at det er væsentligt, at der foretages forsøg i gymnasieskolen, og at forsøgene bør samle sig om større enheder og ikke om enkeltfag med lavt timetal. Ifølge samme blad nr. 3 og Politiken 10/2-77 arbejdes der i Direktoratet for Gymnasieskolen med en ændring af bekendtgørelsen om undervisningen i gymnasiet. De centrale ændringer vil blive, at skoledagen ikke længere skal deles op i timer på 45 min., fagene skal i stedet serveres i større portioner, og forløbet skal være sammenhængende og koncentreret over et kortere tidsrum. Nogle fag skal sammentrænges, f. eks. religion og oldtidskundskab, og samarbejde mellem fagene skal formaliseres. Ifølge Gymnasieskolen nr. 6, 1977, blev planerne om at udsende forslaget som debatoplæg stillet i bero.

I februar offentliggjorde GL et uddannelsesoplæg, hvori foreningen tog afstand fra en fuldstændig samordning af de gymnasiale og erhvervsrettede uddannelser. Foreningen foreslår i stedet parallelle forløb med lempelige overgangsmuligheder.

C. LÆRERUDDANNELSEN

Kristeligt Dagblad oplyser 9/3, at undervisningsministeriet har ansøgt finansudvalget om en bevilling på godt 7 mill. kr. til Det Nødvendige Seminarium, for at dets virksomhed i endnu en 4-årig periode kan sikres. Dette beløb blev bevilget 10/6, bl. a. med støtte fra Kristeligt Folkeparti, Berlingske Tidende 15/6. Det viser sig imidlertid, at en orientering, der indeholder hård kritik af eksamensforholdene ved Det Nødvendige Seminarium, ikke var med i det materiale, der dannede grundlaget for beslutningen. Ministeriet meddelte, at årsagen er, at orienteringen var stemplet fortrolig. Tidligere UM Tove Nielsen ønsker orienteringen eller brevet fremlagt i henhold til loven om offentlighed i forvaltningen. Brevet bliver fremlagt, og det viser sig da, at der ingen grund er til fortrolighedsstemplet; brevet var stilet til ministeriet. Sagen vækker diskussion i Folketinget og i dagspressen. Ifølge Information 18/6 og 26/6 er klagen blevet indsendt som fortrolig for ikke

at skade et nærliggende seminarium, hvorfra indsenderen kom som censor. Denne censor ville beskytte dette seminarium mod nedskæringer. En aftale, om at dette seminarium skulle beskyttes, var imidlertid truffet i løbet af maj. Sagen bliver drøftet videre i dagspressen. Berlingske Tidende og BT skrev f. eks. 3/7 og 7/7, at UM groft havde tilsidesat sit ansvar over for Folketinget.

Eleverne ved Jonstrup seminarium protesterede mod nedskæringerne inden for seminarieområdet, det gjorde det vanskeligere for eleverne frit at vælge linjefag. Repræsentanter for Det konservative Folkeparti ønsker de aktionerende studerende bortvist. Men seminariets rektor ønskede hverken at bortvise eleverne eller at udlevere deres navne. Berlingske Tidende 21/8, Week-end Avisen 17/9 og Information 24/9. Lærerstuderendes Landsråd støttede ifølge Information 8/10 aktionen på Jonstrup. Ifølge Kristeligt Dagblad 9/12 bar de lærerstuderendes aktioner mod en central fordeling af linjefagene frugt. Undervisningsministeriet trak planerne tilbage indtil videre.

Politiken oplyser 31/12, at 30.000 lærere skal på skolebænken på klasselærerkursus. Og DLFs formand Jørgen Jensen udtaler 13/3, at der i midten af 80erne vil være 10.000 arbejdsløse lærere, det vil sige hver femte. I dag er der 1000.

D. HØJSKOLERNE

Ifølge artiklen Folkehøjskolernes virksomhed i finansåret 1975-76, Højskolebladet nr. 19, 1976, var der en fortsat fremgang i antallet af årselever i 1975-76 (en årselev er en elev i 40 uger). Tallet bygger på indberetning fra 81 skoler, hvoraf 3 er nye, kun én, forskningshøjskolen i Haderslev er egentlig ny. To blev nedlagt sommeren 1976. Den ordning, der trådte i kraft i 1974, om at arbejdsløse kunne komme på højskole og beholde deres dagpenge, fungerer, og en opgørelse viser, at 11 % af eleverne var dagpengeberettigede. Der foreligger imidlertid ingen opgørelse over antallet af ungdomsarbejdsløse, der var på højskole, og d.v.s. at det reelle antal arbejdsløse på højskole i året 75/76 nok var større. Antallet af arbejdsløse på højskole skiftede fra skole til skole.

Der opstod vinteren 1975/76 en konflikt mellem forstandere og lærere på Vester Vedsted ungdomsskole ved Ribe, og syv af lærerne blev

afskediget, Højskolebladet nr. 26, 1976. Kristeligt Dagblad refererer 21/4 formanden for foreningen af frie ungdoms- og efterskoler for at have sagt, at det er vigtigt, at disse skoler har differentierede tilbud til den store gruppe af unge, der søger skolerne. I Politiken 29/5 diskuteres det, hvorvidt og i hvilken udstrækning højskolen skal være åben for afvigende elever.

Antallet af elever var stort set det samme i vinteren 76/77 som det foregående år; elevtallet varierede dog stærkt fra skole til skole. En opgørelse over kursernes varighed viser, at denne varierede stærkt, og således at begrebet højskoleelev vanskeligt kan anvendes som fællesbetegnelse. Der er en stigning i antallet af tilskudsberettigede arbejdsløse blandt højskoleeleverne. Der findes stadig ingen samlet opgørelse over det samlede antal arbejdsløse på højskole. Højskolebladet nr. 18, 1977.

Albert Engström tegning fra 1897–98, gengivet i »Gröna Lundgren och andra berättelser«, Albert Bonnier 1965. Teksten lyder: »Mamma, ä inte stjärten (numsen) snäll än?»